

FATIHA SURESİ 3. DERS

Estağfurullah Estağfurullah Estağfurullah. La havle vela kuvvete illa billahil aliyyl azim. Her hal üzere Allah'a hamd olsun. Rabbişrahli sadri ve yessirli emri vahlul ukdetem mil lisani yefkahu kavli. Hasbinallahu ve nimel vekil. Rabbim dersimizi bereketli kıl. Kelimelerini kalbimize sindir. Bize onlarla amel etmeyi, onlarla ahlaklanmayı nasip eyle. Amin.

'Elhamdülillahi rabbil alemin' Alemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun. Rabb'in ne demek olduğunu, Rahman ve Rahim'in hangi anlamlara geldiğini öğrendik ve Onun bize karşı ne kadar sevgi ve merhamet dolu olduğunu hatırladık. Fakat bunun bizi gevşekliğe sevk etmemesi gerektiğini 'Maliki yevmiddin' ayetiyle idrak ettik. Çünkü Rabbimiz dedi ki; hesap var, kıyamet var. Yaptığımız her şeyden sorumluyuz ve bunlar tek tek kaydedilmekte. Bu yüzden Allah'ın rahmetine güvenerek günaha bile bile girmemeliyiz dedik.

İyyakena'budu: Rabb'im biz senin kulun olmak istiyoruz. Gerçekten senin Rabliğini, merhametini, sevgini anladık ve eğer sana kul olmazsak nefsimize köle olacağımızı, iki dünyada da bedbaht olacağımızı bir kez daha hatırladık. Bu yüzden İyyakena'budu, biz senin kulun olmak istiyoruz. Senin kulunuz, yalnız sana kulluk ederiz. Ama bu çok zor Rabbim, bize yardım et.

İyyakeneste'in: Yalnızca senden yardım dileriz. 'Keneste'in'' ve 'istia'na' sözcükleri birbirleriyle aynı kökten gelmektedir. Bu, ben yardım istiyorum ama aynı zamanda elimden geleni yapacağım, Allah'a söz veriyorum. Arabamın tekerleği patladıysa hem kendim değiştirmeye çalışıyorum hem de yoldakilerden yardım istiyorum. Aslında kendi kendime keyif yapmıyorum, demek istiyoruz. Fakat yardım talep ederken kendimiz bir tarafta oyalansak, bize yardım eden kişi rahatsız olur. Buradaki istia'na kelimesi, tam olarak hem çabalamaya gayret ettiğimizi hem de yardım istediğimizi ifade ediyor. İkisini bir arada olmak zorunda.

İhdinas-sıratel müstakiym. Rabbim bizi dosdoğru yola, sırat-ı müstakime ilet. 'İhdina' kelimesinin köküne baktığımızda doğruyu seçebilme kabiliyeti anlamına gelen 'hidayet' kavramı vardır. Biz Allah'tan önce hidayeti istiyoruz. Çünkü insanlar aslında hata yaptığında, günah işlediğinde bunu bilmedikleri için yapmazlar. Bile bile yaparlar. Mesela bir insan içki içiyorsa, dedikodu yapıyorsa veya birisinin kalbini kırıyorsa, yalan söylüyorsa, hırsızlık yapıyorsa mutlaka bunların günah olduğunun bilincindedir. Bu saydığımız günahları işleyen birtakım insanlar düşünelim.

Bu insanlara soralım: *Siz bunların günah olduğunu bilmiyor musunuz? 'Bilmiyorum.'* diyecek olan daha azdır, Türkiye gibi Müslümanların çoğunlukta olduğu bir ülke için konuşuyoruz. İnsanlar bunun günah olduğunu, yanlış olduğunu bilirler.

Diyelim ki Müslüman bile değil, günah olduğunu bilmiyor ama fitraten bunun yanlış olduğunu bilir. Mesela bir kadına tecavüz etmenin ahlak dışı olduğunu, günah olduğunu, rezalet bir durum olduğunu bütün insanlık kabul eder. Veya hayvanlara eziyet etmenin, işkence etmenin kesinlikle yanlış olduğunu aklı başında olan herkes kabul eder. **Demek ki biz doğru ve yanlış aslında biliyoruz.** Bir Müslüman fal bakmanın, gıybet yapmanın günah olduğunu, kediye köpeğe su vermemenin aslında hak olduğunu, hayvanların da bizim hayatımızda çok önemli olduğunu duymamış mıdır? Aslında bunları biliriz. Ama çoğunu uygulamayız.

‘İhdina’ kelimesi ile *Allah'ım bize hidayet ver, dediğimizde; bize doğruyu seçebilme kabiliyeti ver, demiş oluyoruz.* Çünkü geri kalan gürühta insanlar doğruyu ve yanlışını bilseler bile yanlışını seçmektedirler. Bile bile bir kadına saldırmakta, dedikodu yapmakta, yalan söylemektedirler. *Biliyorum bu kötü bir şey ama şu an bunu yapmam gerekiyor,* diyor. Fakat bir insan hidayete erdiğinde, **Allah ona hidayet bahsettiğinde doğruyu ve yanlışını ayırt edebilme melekesine kavuşmuş oluyor.**

Hidayetin içinde bilgi vardır. Hidayette olabilmemiz ve doğruları seçebilmemiz için bir taraftan da bilgiye ihtiyaç duyarız. Aynı zamanda doğru olanın da ne olduğunu bilmemiz gerekir. Ancak sadece doğruyu bilmemiz yetmez. Allah yanımızda olmazsa, yani bizim kalbimize vicdan duygusunu, doğru yapma duygusunu, rahatsızlık duygusunu vermezse hali hazırda bulunduğumuz durumda pişkin pişkin yaşamayı alışkanlık haline getirirsek; **bütün doğruları bilmemize rağmen en ahlaksız işleri yapabiliriz.** Demek ki, bilgi tek başına yetmiyor. Ama hidayet için bilgiye de ihtiyacımız var. Çok iyi kalpli bir insan olup namaz kılmayı bilmiyorsak, hangi duayı okumamız gerektiğini bilmiyorsak, salt iyi olmak bize namaz kıldırılmaz. Öğrenmemiz lazım. Yani öğrenmeye de ihtiyacımız var.

Allah'tan öğrenmeyi istiyorum. *Senin hakkında öğrenmeye ihtiyacım var, kendi ruhum, kalbim hakkında öğrenmeye ihtiyacım var.* Ama Allah'ım ben anladım, bilmem yetmiyor, anlamam yetmiyor. Çünkü ben öyle bir kafaya sahibim ki, doğruları bilmeme rağmen yanlışını seçebilirim. Hatta bazen duygularım beni o kadar esir alabilir ki, kendime zarar verecek şeyleri bile seçebilirim. Bazen öyle sahneler olur ki, hayatımla ilgili çok yanlış bir adım attığımı biliyorumdur; ama duygum, nefsim beni o kadar ele geçirir ki, o eylemi gerçekleştirmekten kendimi alamam. Bazı duygular daha baskın geldiğinde, bile bile hayatımızla ilgili yanlış kararlar alabiliriz. **Bu duyguya esir olmaktır. Kalbi yönetememek, kendine hakim olamamak demektir. Demek ki o yüzden bilmemiz yetmiyor. İnsan bile bile de ısrarla hata yapabiliyor.** Allah'tan hidayet istediğimizde, ‘ihdina’ dediğimizde şunu istemiş oluyoruz: *Bize doğruyu seçebilme gücünü ver. Hem bilelim hem görelim hem de doğru olanı seçebilelim. Biz senden böyle bir dirayet, böyle bir kuvvet istiyoruz. Hayatımızı yönetebilme gücü istiyoruz. Rabbim bizi sen yöneteceksin, biz de hayatımızı yönetebilmek istiyoruz. Ne insanlar bize zarar versin ne de biz kendimize zarar verelim. Bunu durdurabilmeyi istiyoruz. Sağlıklı bir yaşam istiyoruz. İki dünyada da mutlu, afiyette olmak istiyoruz. İhdina, bize bunu sağlayacak olan şeydir.*

Arapçada, “*İhdina, huda, hediye, hidayet.*” aynı kökten türemiş sözcüklerdir.

Dolayısıyla hidayet kelimesi ile hediye sözcüğü arasında bir bağlantı vardır. Demek ki hidayet, Allah’ın *yalnızca hak eden kullarına* verdiği bir hediyedir.

Hidayet, doğru yolu bulmak demektir. Örnek vermemiz gerekirse; ben çölde kaybolmuş olsam bilen birisinin bana yolu göstermesi gerekir. Doğru yolu bulabilmem için aynı zamanda o kişinin bana rehberlik etmesi benim açımdan çok daha iyi olur. Çünkü ben çölü bilmiyorum, kaybolmuşum, nasıl hareket edeceğimi de kestiremiyorum. O kişi bana hem yolu tarif etse hem de benimle birlikte yürüse bu benim için çok rahatlatıcı olur. Hediye gibi olur gerçekten ve kaybolmuş bir insana verilebilecek en iyi hediye ona çıkış yolunu göstermektir. Allah diyor ki, *dünyada kaybolmuş olduğunuz ne kadar alan varsa, zorlanmış olduğunuz ne kadar alan varsa, size bunları açmanızı sağlayacak olan hediyeyi veriyorum. İşte o hidayettir.* Hidayet bütün zor anlarda, karmaşık anlarda bizim doğruyu seçme gücüne sahip olmamız demektir.

Hidayet aynı zamanda sürekli ihtiyaç duyduğumuz kaynaktır. Su içmek gibi, nefes almak gibi... Örneğin bir insan; bugün ben çok su içtim yarın içmeyeyim diyemez ya da bugün çok yemek yedim, üç gün yemek yemeyeyim diyemez. Demek ki, bedenimizin sürekli su ihtiyacı, yemek yeme ihtiyacı, nefes alma ihtiyacı olduğu gibi ruhumuzun ve kalbimizin de sürekli olarak hidayeti isteme ihtiyacı vardır. Bu sebeple biz beş vakit namazda, her rekatta Fatiha suresini okuyarak, *İhdinassıratel müstakim* diyerek, *hidayet istiyorum* demiş oluyoruz. *Bizi dosdoğru yoluna eriştir, hidayetini eriştir* diyoruz. Peki biz neden beş vakit namazda kıyamda iken Allah'tan sürekli hidayeti istiyoruz? Çünkü sabah namazında hidayeti isteyerek güne başlıyoruz ama öğlene kadar başımıza bir sürü şey gelebiliyor. Sinirlenmiş olabiliyoruz, hayal kırıklığına uğramış olabiliyoruz. Allah’ı unutmuş olabiliyoruz. Öğle vaktinde Fatiha’yı okuduğumuzda yeniden hatırlamış oluyoruz. *Benim ihtiyacım olan hidayetti, kendime gelmem lazım,* diyerek yaratılış amacımızı yeniden hatırlıyoruz. Neyi istediğimizi yeniden idrak ediyoruz. Aslında burada bir motivasyon gerçekleşiyor. Çünkü istediğimiz hediye belli koşulları var. Herkese her hediye verilmez. **Allah tarafından verilecek olan hediye hak edilmesi gerekir.**

‘*Sıratel müstakim*’ Sırat: *Geniş yol, dosdoğru yol, tehlikeli yol* demektir. Sırat kelimesi ile surat sözcüğü de birbirleriyle bağlantılı kelimelerdir. *Surat: keskin, keskin kılıç, tehlikeli bir yol* manalarına gelir.

Sırat, dosdoğru yol demektir, bu yol dimdik, yukarıya doğru giden bir yoldur. Biz bu yolun en yukarisına vardığımızda, ulaşacağımız yer cennettir. Yani dünya ile cennet arasındaki en kestirme yol, *sıratel müstakiymdir.*

Bu yolu dünyadayken yürümeye başlarız. Eğer bitirebilirsek cennete varmış oluruz. Peki cennete gitmenin başka bir yolu yok mudur? Yoktur. Eğer cennete gitmek istiyorsak bu yolu kullanmak zorundayız. Çünkü Allah Kur'an-ı Kerim'in başında zaten bize bunu haber veriyor. Ancak bu yoldan gidebilirsek kulluğumuzu tamamlayabiliriz. Başka bir yolu yok.

Hepimiz aynı cemaatte bulunmak zorunda değiliz, hepimiz aynı renk giymek zorunda değiliz, hepimiz aynı nafile ibadetleri aynı derecede sevmek zorunda değiliz. Mesela kimisine ezber yapmak çok kolay gelirken kimisine de sadaka vermek çok sevimlidir. Kimisi yaşlılara karşı çok merhametlidir, kimisi ailesine karşı çok özverilidir.

Buna benzer örnekleri çoğaltabiliriz fakat temelde yapmamız gereken farzlar vardır. Örneğin; hepimiz namaz kılmak zorundayız, haramlardan sakınmak mecburiyetindeyiz. Allah için gönlümüzde güzelliklere yer vermeliyiz. Kur'an-ı Kerim'i anlamak ve yaşamak zorundayız. Nafilelerde bu ibadetlerin kısımlarında, oranlarında değişiklik yapabiliriz. Mesela gece namazına kalkmak zorunda değiliz ama kalkabilirsek bu ancak bizim hayrımızdır. **Bir konu direkt olarak farz hükmünde değilse, buralarda seviyemiz artıp azalabilir. Ancak unutmamalıyız ki, dünya ile cennet arasındaki tek yol sıratel müstakiydir.** Bu da yukarı doğru yol demek. İhlas ile yapılan her amel bizi bu yolda daha da yukarılara çıkarır. **Hidayet doğruya ulaştırır yoldur.** Allah varış noktasından evvel yola dikkat çekiyor. Yani cennete varmaktan evvel yolun kendisine dikkat çekiyor. Çünkü cennete tek bir yerden gidebiliriz. Ve diyor ki, *bütün yolculuğunuz esnasında sizinle birlikte olacağım.*

Biz ihdina dediğimizde Allah'tan üç şey istemiş oluyoruz.

1. Allah'ım bu yol üzerinde iken benimle kal. Çünkü bu zor bir yol tek başıma yürüyemem. Çölde yalnız kaldım, benimle birlikte yürü, benim ellerimi bırakma.
2. Yol boyunca yürümeme yardım et. Sen yanımda olsan bile ben pes edebilirim, geriye dönmek isteyebilirim, lütfen geri dönmeme izin verme. Yukarıya doğru ilerlediğim vakit aşağıya inmeme izin verme, bana yardım et. Ben aşağıya düşebilirim.
3. Beni ulaştır. Sen yardım etmezsen ben yine de ulaşamam.

Sıratel müstakiyim. Allah bize bu hidayet yolunu tarif ediyor. *Çok geniş bir yoldur. Siz 70 tane ümmet de olsanız bu yoldan çıkabilirsiniz. Siz birbirinizin farklılıklarına saygı duyamayacak kadar ahmaksınız ama ben sizin farklılıklarınıza çok saygı duyarım.* Allah insandaki farklılıklara saygı duyar, yani aşağılamaz. Belki bir insanın hayatında namazı oturtması üç yılını alır, eğer çabalıyorsa Allah buna saygı duyar. Belki birinin Kur'an-ı Kerim'i iyi okuyabilmesi on yılını, diğerinin bir ayını alır. Allah kul çabaladığı sürece buna saygı duyar. Kimisi hayatında bir şeyleri çok zor değiştiriyordur, kimisi çok kolay değiştiriyordur. Çaba olduğu sürece Allah kimseyi aşağılamaz, yargılamaz, kimseye kıyaslamaz. *Allah seni sadece seninle kıyaslar.*

Dün nasıldın, bugün nasılsın? Mesela dün hiç böyle bir şey dinlemeyen/okumayan birisiydin ya da dün Kur'an-ı Kerim bu kadar umurunda değildi. Bugün bu derse katılmakla aslında dünkü halinden bugün '10 – 0' öndesin ve bu Allah'ın çok takdir ettiği bir şey. Dün yüz tane günah işlemişsin belki ama önemli değil. Allah senin şu an ne yaptığına bakıyor.

Onlara tövbe ettiysen, dünkü kendin ile bugünkü kendin arasında artı bir fark varsa, bu Allah için çok kıymetli. Allah bizi geçmişimizle yargılamaz(tövbe etmişsek). Bizi başkalarıyla değil yalnızca kendi seviyemizle kıyaslar.

Aynı zamanda Allah bizim neyi başarabildiğimizle de ilgilenmez. Çünkü bazen defalarca denememize rağmen yine de başaramayabiliriz. Hatta bazen etrafımızdaki insanlar bizden uzaklaşabilir. Ama Allah her zaman bizimledir. Biz bocaladıkça, bin kere denediğimiz halde yine yapamasak bile Allah, bizim o çabamıza şefkat nazarıyla bakar. Der ki, *yine yapamadı*. Fakat; ‘*Şu an bunları yapmama gerek yok. 40 yaşında yaparım, emekli olunca yaparım.*’ der isek Rabbimiz de buna karşılık Enfal suresi 30. Ayet-i Kerimede buyuruyor ki: ‘‘*Onlar tuzak kurdular. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır.*’’ Bu ayette aslında Allah’ı kandırabileceklerini düşünen insanlar kastedilir. Dünyada gününü gün ederken, namaz bile kılmazken, kitapları hiç merak etmezken, sırf nefsine göre yaşarken derler ki, *vakti gelince kılacağım, ben yapacağım, ben döneceğim...* Allah’ı kandırmaya çalışırlar, O’na tuzak kurmaya çalışırlar, bugün günlerini gün edip yarın cennetlik olabileceklerini zannederler. **Bir kimse kötü hesaplar peşine düşerse o kişiye tövbe etmek nasip olmaz. Öyle bir günah üzere ölür ki artık o kişi iflah olmaz.**

Bu sebeple denilir ki: ‘‘*Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, nasıl ölürseniz öyle diriltilirsiniz.*’’ Aynı zamanda bir başka Hadis-i Şerif’de de şöyle buyrulur: ‘‘*Erteleyenler helak oldu.*’’ Bundan dolayı Rabbimize demeliyiz ki, ‘‘*Allah’ım çok hatam var, çok günahım var, kalbime sinmeyen birçok şey var. Benim bilgimin eksikliğinden, senin emrettiğin ama benim yapamadığım çok fazla şey var. Senin istediğin ve bana sevimli gelmeyen çok fazla şey var. Kalbim bunlara alışık değil ama Allah’ım ben anladım, sen benim Rabbimsin ve benim bunları yapmam gerekiyor, gerçekten kabul ettim. Lütfen benim kalbime yardım et. Benim kalbime öyle bir yardım et ki, ben senin sev dediklerini seveyim, sevme dediklerini sevmeyeyim. Bana sevdiklerini sevimli göster. Bana yardım et, bana yollar çıkar.*’’ diye Allah’a yalvarmamız lazım. Fakat biz Allah’a şöyle dersek: ‘‘*Allah’ım, benim senin dinine ihtiyacım yok.*’’ Allah’ın bize hiç ihtiyacı yok. **Bu din galiptir, kimseye ihtiyacı yoktur ama bizim bu dine ihtiyacımız var.**

‘El müstakim’ yukarı doğru yükseliş demektir diye bahsettik. Yukarı doğru yükselen kullar öncelikle ‘ihdina’ yı isterler. Allah’tan sürekli hidayeti isterler. İyyakeneste’in diyerek Allah’tan yardım isterler. Önce kul olmak isterler ve bu yolda yürümeye başlarlar. Allah da onlara yardım eder. Çünkü onlar sürekli çaba gösterirler.

Bir insanın aşağıdayken mi düşmesi daha tehlikelidir yoksa yukarıdayken mi? Yukarıdan düşen insan daha sert bir düşüşle yere çakılır fakat biraz daha aşağıdan düşerse bu kişi, belki sadece ayağı burkulur.

Bazen etrafımızda çok dindar insanlar olur. Allah için iyi şeyler yapmaya çalışan, örtülü olan, namazını kılan, hayatını Allah’a vakfetmeye çalışan insanlar olur. Bu tip insanlar bir vakit namazlarını biraz geç kıldıklarında ya da küçük bir günah işlediklerinde kahrolurlar. *Bunu nasıl yaptım, burada kendimi nasıl tutamadım, benim halim çok kötü...* deyip, kaygılanırlar.

Siz de daha rahat bir yaşama sahipsinizdir, belki hayatınızda namaz bile yoktur. Bu tip bir insanla karşılaştığınızda dersiniz ki, saçmalama Allah aşkına, sen o kadar şeyi yaptığın halde bunu mu takıyorsun yani? Allah seni bundan dolayı mı affetmeyecek? Bu, bir öğrenci sınavdan 95 alır ve ağlar ya ona benzer. Böyle bir kişi sürekli yukarı doğru çıktığından, onun düşüşü çok sert olur. Ama sen çok yukarıda olmadığın için düştüğünde sadece tökezlemiş olursun.

Diyelim ki bizim on yıllık bir dostumuz var, kendimizden çok ona itimat ediyoruz. Kendi kendimize; *“Ben yanlış yaparım ama bu insan yamuk yapmaz.”* diye düşünüyoruz. Bir de daha bir aydır tanıdığımız birisi var hayatımızda. Herhangi bir hatayı, daha yeni tanıdığımız bir insanın yapmasıyla on yıldır tanıdığımız bir insanın yapması arasında dağlar kadar fark vardır. Bir aydır tanıdığımız insan bizi 10.000 lira zarara soktuğunda çok sinirleniriz ama bu hayatımızın yıkımı olmaz. Çünkü bu insana bir ayda çok fazla güvenemeyiz zaten fakat on yıldır tanıdığımız insana 1000 lira emanet etmiş olduğumuz halde emanetimize hıyanet etse tabiri caizse şoka gireriz. Mevzu para değil, sorun şu ki; o kişi bunu yapamazdı, bunu yapmamalıydı. Burada bizi üzen, hayrete düşüren, paramızın gitmesi değil, bunu yapan kişidir. Bunu o yapmamalıydı, bunu bir aydır tanıdığımız kişi yapabiliirdi, bakkal yapabiliirdi, kuzenimiz yapabiliirdi ama bunu o kişi yapmamalıydı. Çünkü onunla aramızda bir güven hukuku vardı. Hatıralar, yaşanmışlıklar, sevgimiz, verdiğimiz emek vardı ve o gelip bize yalan söyledi; nefsi için durduk yere bizi hayal kırıklığına uğrattı fakat aynı şeyi sürekli yalan söyleyen biri yapsaydı bizi yalnızca öfkelenendirirdi, yıkıma uğratmazdı.

Allah'ın kulları arasında da bazı kullar Allah'ın sevgisini elde etmeyi, Allah'ı razı etmeyi her şeyden üstün tutarlar. Hayatlarını Allah'a göre yaşamaya çalışırlar, programlarını namaza göre yapmaya çalışırlar. Gerçekten onlar iki dünya için de yaşamaya gayret ederler. Böyle insanlar, Allah'la dostluk kurmaya çalışırlar. O kul, Allah'la olan dostluğuna emek verir. Bu durumda da Allah ona güvenmeye başlar ve kulunu bu yolda yükseltir. Kul burada yükselmeye başladıkça yüksek bir bakış açısı kazanır; aşağıdaki insanın göremediklerini yukarıdaki insan görür. Aşağıda olanın affedemediğini yukarıdaki affeder. Çünkü kendi yükseldiği gibi bakış açısı da yükselir, değişir, hayata başka bir yerden bakar *artık Allah'la birlikte bakar*. Daha dingin, sakin, kavgasız, daha sağlıklı bir ruh haline bürünür. Çünkü Allah ona bambaşka bir bakış ihsan eder, çok yüksekten bir bakış. O yükselen insan cennetin değerini ve cehennem azabını daha iyi idrak etmeye başlar. Çünkü Allah'ı dost edindi. Dostunu tanıdıktan sonra anladı, hayrete düştü. Dedi ki, *Aman Allah'ım ölüm var, kıyamet, cennet, cehennem var. Benim bir şeyler yapmam lazım.* Allah da onun kalbini açmaya başlar. İbadetleri kalbine kolaylaştırır. Bir başkasına namaz kılmak zor gelirken bu insan teheccüd namazlarına kalkabilmeye başlar. Melekeleşir artık ibadetler, bu o kişinin ihlaslı emeği ve Allah'ın yardımı ile olur.

Allah aralarında bu dostluğu sağladığı halde yukarıya kadar çıkan kimseyi bir gün nefsi dürtüp diyebilir ki, *“Aman canım şu çocuğu/kızı da çok beğenmişsin, ne olacak git konuş.”* *“Şu zamanda evlenmek çok zor ne olacak evlenene kadar biraz takılırız, takılsam ne olacak?”* der ve kayar. *“Tamam Allah zinaya da yaklaşmayın, demiş.”*

Ama görüyorsun 2020' de bu çok da mümkün değil. Sen zaten ahlaksız bir şey yapmazsın, sadece mesajlaşırsın, sadece oturup bir kitap tartışırsınız, kötü bir şey olmaz.'' Şeytan yukarıdaki kişiyle de uğraşır. Yukarıdaki kişi de nefesine uyabilir ama nefesine uyduğunda çok sert bir düşüşle düşer, yere çakılır.

Etrafımızda bazen çok dindar insanlar görürüz. Gece gündüz namaz kılıyordur, hayatını Allah'a göre yaşıyordur. Sonradan hayatında bir şey olur; bir boşanma, terk edilme, ölüm, iflas gibi... Örtülü olduğu halde açılır, namazı bırakır, içki içmeye başlar, dedikodu yapmaya başlar. İçinde böyle bir hırs ve hınç vardır. Hatta öyle bir uç boyuta gelir ki, normalde hayatında din olmayan bir Müslümanın yaptığından daha fazlasını yapmaya başlar ve siz şöyle dersiniz. *'Ya biliyor musun, falanca önceden çarşaflydı, örtülüydü, önceden erkeklerle selamlaşmıyordu bile; ama şimdi neler yapıyor inanamazsın.'*'' Yukarıdayken dost olmuştu ya Allah'la, çakıldığına Allah'a düşmanlık edebilir. Çok korkunç bir şeydir bu. O yüzden yükselme oldukça tehlike de artar.

'Sıratel müstakiym' sırat: uzun, dosdoğru, tehlikeli yol. Yükseliyoruz ama yükseldikçe tehlike artıyor. Aynı zamanda yükselmemiz çok güzel, çünkü yükseldikçe cennete yaklaşıyoruz. Ama eğer yüksekteyken düşer isek, buradayken çok kötü şeyler yaparsak, çok sert düşeriz, o zaman canımız çok yanar. Bu tıpkı on yıllık arkadaşın attığı kazık gibidir. Eğer düştüğümüz yerden Allah'a düşmanlık etmeyip yeniden başlayabilirsek, yine başlayabiliriz fakat demek istediğim yükseldikçe gerçekten tehlike artar. O yüzden hayatında Allah olan birinin, bir insanı kırdığında daha fazla endişelenmesi, farkında olmadan gıybete sebep olacak bir şey söylediğinde çok kaygılanması, sabah namazına bir vakit kalkamadığında üç gün boyunca bunun sancısını çekmesi çok normaldir.

Çünkü onun Allah'la arasında bir sözleşme vardı ve bu sözleşmeye uyması gerekiyordu. İşte böyle bir insan kalbinde bunun huzursuzluğunu hisseder ama diğer tarafta da arada bir Allah'ın varlığını hatırlayan, Allah'a karşı yakınlık duymayan bir insan var. Bu insan, düşse kalka nihayet sonunda aradaki farkı bulur. Sizce bu kişi daha mı tehlikesiz bir insandır? **Hayır, bu insan hep aynı yerlerde takılıp kaldığı için cennete doğru yükselmemiyor. Diğerisi ise evet, cennete doğru yükseliyor ve bu yol, onun için tehlikeli bir yol ama bu sayede cennete de yaklaşmış oluyor.**

Cennete ancak bu yoldan gidebiliriz, başka bir yol yok demiştik. Biz eğer aşağıda takılıp kalacağız yukarıya doğru yükselmeyeceğiz diye düşünürsek gerçekten de aşağıda takılıp kalmış ve yukarıya yükselmemiş oluruz. O yüzden aşağıda takılıp kalacağız diye düşünmeyip yükselbilmek için çaba sarf etmemiz gerekir ve biz yükseldikçe gittiğimiz yolun tehlikesi de artar. Yükseldikçe tehlikemiz artıyor ya, işte bu yüzden 'sıratel müstakim' demeden önce 'ihdina' diyoruz.

Allah'ım elimizi bırakma, yürüdüğümüz bu yol boyunca bize yardım et ve bizim doğru kararlar verebilmemizi sağla demiş oluyoruz. Çünkü bu yol çok uzun ve tehlikeli o yüzden ihdina, bize hidayet ver ki, doğruları seçebilelim, bizim elimizi bırakma ki kaçıp gitmeyelim ve düşebilme ihtimalimize karşı bizimle birlikte yürü.

Lütfen Allah'ım düşmemize izin verme, sana yalvarıyoruz. Allah'ım yanlış olduğunu bilsek de biz bile bile bu yanlış seçebiliriz, sen yanlış seçmemize izin verme diye sana yalvarıyoruz.

Peki biz bu yolu nasıl yürüyeceğiz? Bu yolda ilerlerken tökezleyip düşebiliriz, bu yolda türlü tehlikeler var, hepimiz nefis taşıyoruz ve şeytan hep bizimle birlikte.

'*Sıratellezine en'amte aleyhim*' Allah'ım, biz bu yolu nasıl yürüyeceğimizi bilmiyoruz. Sen bizleri kendisine nimet verdiğin kimselerin yoluna ilet. Burada Allah diyor ki, "*Haklısın, bu yol tehlikeli ve uzun bir yoldur. O zaman gel bakalım, ben sana Kur'an'dan daha önce bu yollardan yürümüş ve cennete ulaşmış kişilerin hayatını anlatayım. Böylece sen de bu yolu nasıl yürüyebileceğini öğrenmiş olursun.*" Diyelim ki ben üniversiteye başladım ve bir derste çok zorlanıyorum. Bana o dersten mezun olan kişi mi daha çok yardımcı olabilir yoksa o dersi hala okuyan mı? Tabii ki bu dersten geçmiş birisi bana daha iyi yardımcı olur değil mi? Bana der ki, *hoca buralardan soru sorabilir, şuralardan ters köşe yapabilir, eğer şu hatayı yaparsan sorunun üzerini direkt çizer...* gibi tavsiyeler verebilir.

Şu an hepimiz bir aradayız, henüz dünyada yaşıyoruz ve biz şu an iyi şeyler yapsak bile cennete gidip gidemeyeceğimiz belli değil. Allah korusun, belki de bunu riya ile yapıyor olabiliriz ya da imansız ölecek bile olabiliriz. Benim sonum garanti değil ya da bir hocanın sonu da garanti değil. Biz kimin nasıl öleceğini bilemeyiz. Ama 'Sıratellezine en'amte aleyhim' i, yani Allah'ın nimet vermiş olduğu kimseleri biliyoruz. Hz. Nuh'u, Hz. Muhammed (aleyhisselatu vesselam)'ı, Hz. Ebubekir'i, Hz. Yunus'u, Hz. Yusuf'u, Asiye annemizi... Hepsini biliyoruz. Peki bunları nereden biliyoruz? Kur'an'ı Kerim'den biliyoruz. Onlar nasıl yürümüş, hiç düşmemişler mi? Tabii ki düşmüşler. Mesela Hz. Yunus balığın karnına düşmüş. Çünkü hakikati kavmine senelerce anlatmış ama onlar bir türlü anlamak istememişler. Sonra, *ben onlara hakikati anlatmak için çok uğraştım, bu zamana kadar dönseler dönerlerdi, ben artık gidiyorum* demiş. Ama Allah ona 'git' dememişti. **O gidebileceğine kendisi karar verdi.** Sonra bir balığın karnına düştü ve ben hata yaptım, zalimlerden oldum dedi ve geriye döndü. Sonra orada bulunanlarda imana geldi. Hz. Yunus bir balığın karnına düşüyor, eğer hatasını kabul edip tövbe etmeseydi belki de başına çok daha farklı, daha kötü şeyler gelebilirdi. Düştü ama o hatasını fark etti ve Allah da onu yeniden yükseltti.

Peygamber Efendimiz (aleyhissalatu vesselam) yanına gelen bir sahabiye kaşlarını çattığında Allah onu Abese Suresi'ndeki ayetlerle uyarıyor. '*Abese ve tevella*' "*Suratını astı, yüzünü çevirdi.*" *Sen neden ona kaşını çattıyorsun? O belki uyarılacaktı* diyor. Onu terbiye ediyor, bazen de ona merhametle kızıyor. *Ya Muhammed, neredeyse kendini helak edeceksin, kendine gel, sakın ol. Onları sen hidayete erdiremezsin* diyor.

Mekke dönemindeki sûrelerde Allah, Peygamberimiz'e sürekli olarak *sen deli değilsin* diyor. Müzzemmil suresinde, Müddessir suresinde, Kalem suresinde *arkadaşınız mecnun değil, arkadaşınız deli değil,* diye tekrar ediyor.

Çünkü bütün halk Rasulullah (aleyhissalatu vesselam) için *sen eskiden iyi bir adamdın; ama biz artık senin delirdiğini düşünüyoruz* diyorlar.

Bugün biz Allah için bir şeyler yapmaya başladığımızda, Müslüman olmasına rağmen Allah'ın kurallarına göre yaşamayan insanlar derler ki, *sen eskiden akıllı bir insandın; ama sana bir şeyler olmuş.*

Allah u Teala buyuruyor ki, bu delilik değil, sen de deli değilsin, olması gereken esas duruş budur.

Yani *'sıratellezine en'amte aleyhim'* dediğimizde geçmişte bu yolculuğa çıkan insanların nasıl mezun olduğunu öğrenmiş oluyoruz. Örnekleri görebilmemiz için ise Kur'an-ı Kerim'i okumamız gerekiyor. Burada şöyle bir detay var: *'En'amte aleyhim'* Yani *'Senin nimetlendirdiğin'*. Yine bu insanların o yolculuğa devam edebilmesini sağlayan kişi, Allah'ın kendisidir. Rabbimiz burada bunu söylüyor, *ben yardım ettiğim için onlar ilerleyebildiler.* O zaman biz de diyelim ki, *Allah'ım ne olur bize yardım et ve daha evvel bu yoldan geçmiş olanların örneklerini bize göster.* Allah da buyuruyor ki, *o zaman **Kur'an'ı oku, bütün örnekler onda var.***

Kur'an'da bir sürü farklı peygamber ve sahabe örneklerinin olmasının bir hikmeti var. Bu örneklerde mutlaka bize benzeyen bir peygamber, bir sahabe var. Bizim fitratımıza, bizim huylarımıza benzeyen birisi var. Sahabeler gezmeyi, süslenmeyi sevmiyorlar mıydı zannediyoruz? Hayattan hiç zevk almak istemiyorlar mıydı? Böyle değil. İçki yasaklandığında insanlar içki içmek istedikleri zaman kendilerini direklerle bağlıyorlardı. Sırf nefislerine uyup da içki içmekten korktukları için.

Kur'an vahyolunmaya başladıktan sonra sahabenin hepsinin bir anda nurlandığını, bir anda hidayete erdiklerini ve bir daha hiç günah işlemediklerini zannediyoruz. Hayır, durum bizim zannettiğimiz gibi değil. Çok zorlandılar defalarca ceza alanlar oldu, tekrar zinaya bulaşanlar oldu ve gelip kendi rızasıyla had cezası almak isteyenler oldu. Aralarında tartışmalar yaşandı. Hz. Ebubekir'in de sinirlendiği, tartıştığı, ağzından kötü söz çıktığı zamanlar oldu. Sonra yaşananlardan dolayı pişman oldu ve tartıştığı sahabenin yanına gidip *sen de aynı şeyleri bana söyle* diyor. Karşısındaki sahabe ise, *"Ben Allah'ın övdüğü bir insana nasıl kötü bir şey söyleyebilirim"* diye cevap veriyor. Nasıl biz sinirlenebiliyorsak, onlar da sinirleniyordu. Nasıl bizim canımız dünya nimetlerini istiyorsa, onların da canı dünya nimetlerini istiyordu. Nasıl biz bazı şeyleri sıkıcı buluyorsak, onlar da bazı şeylerden sıkılıyorlardı. Nihayetinde onlar da insan, biz de insanız.

'İhdinas sıratel müstakim', insanlar Allah'ın lütfuyla yükselirler, yükseldikçe de bakış açıları yükselir, hakikati de görmeye başlarlar. Derler ki, *"Yahu bu dünyanın gerçekten bir de ikinci dünyası var. Ben tatile gideceğim zaman bile en ince ayrıntısına kadar valizimi hazırlıyorum da sonsuz bir ahiret yaşamıma nasıl hiçbir hazırlık yapmıyorum? Ben deli miyim?"* diye düşünmeye başlarlar.

Artık attıkları bütün adımları iki dünya için atmaya karar verirler. Aslında bu yaptıkları akıllılık ve aynı zamanda çok karlı bir antlaşma. **Hem bu dünyada yaşarlar, bu dünyanın helal olan bütün nimetlerinden istifade etmek isterler, hem de öbür dünyalarını inşa etmeye başlarlar.**

Sahabe içinde yeni evlenmiş bir çift vardı. Başkaları onları ziyarete geliyorlar. Evlerinde hiçbir şey göremiyorlar. “Sizin eşyalarınız nerede, hiç eşya almadınız mı? diyorlar. Aslında çok fakir bir aile de değiller. Adam, “Hayır, aslında biz sık sık eşya alıyoruz, ama bu dünya için değil, biz ahiretteki evimize sürekli eşya alıp gönderiyoruz. Mesela; infak ediyoruz, sadaka veriyoruz, elimize geçenle yetimi doyuruyoruz, evsize ev yapıyoruz. Biz bir yatakla, bir koltukla yaşamaktan memnunuz, gelecekteki evimiz için çaba sarf ediyoruz, buradaki evi düzmeye gerek duymuyoruz. Çünkü bu dünyadaki yaşam çok kısa.” diyor. Bu bir merteye tabii, acaba biz bunu yapabilir miyiz?

Mesela ben bu kadarını şu an yapamam. Elimdeki imkanlarla israfa kaçmadan, abartmadan, taşkınlık yapmadan bu dünyadaki evimi de düzmek isterim. Ama illa bir evin tapusunu alacağım diye de faize bulaşmaktan korkarım. Çünkü Allah'a savaş açmak istemem. Varsın oturduğum evin tapusu olmasın, ömür boyu kira ödeyeyim. Ama Allah'a savaş açmış olmayayım, ben böyle bir günaha girmek istemem. Peki bana bu bakış açısını kazandıran nedir? Allah'ın istediği şekilde yürüyebilme arzusudur.

Ğayril mağdubi aleyhim: Suremizi, Allah'ım bizleri sapmışların, sapkınların, ateşte olanların yoluna iletme diye dua ederek bitiriyoruz. Burada Allah u Teala'nın sapmış olanlardan bahsetmesinin bir sebebi var. Rabbimiz demek istiyor ki, “Sen cennettekileri, bu yolu yürütenleri ve amacına ulaşanları merak ediyorsun; ama bir de buradan düşüp aşağıya yuvarlanan yani cehenneme gidenler var. Gel ben sana onları da öğreteyim. Yani düşersen nereye gideceğinden de haberin olsun. Eğer benim gösterdiğim yolda dosdoğru bir şekilde yürürsen cennete gideceksin ama eğer bu yoldan saparsan cehenneme gideceksin ya, ben sana kötü örnekleri de göstereyim, iyi örnekleri de göstereyim, kararı ona göre kendin ver” diyor.

Allah, ‘*mağdubi aleyhim*’ derken Yahudileri kastediyor. ‘*Dâllîn*’ derken ise Hıristiyanları kastediyor. *Mağdubi aleyhim* kelimesine baktığımız zaman Allah'ın öfkesinin olduğunu görürüz. Çünkü Yahudiler gerçeği bilmelerine rağmen yine de yanlış tercih ediyorlar. Peygamberimizin gönderilecek olan son peygamber olduğunu biliyorlar ama nefislerine yediremediklerinden Kur'an-ı Kerim'i ve Peygamberimizin peygamberliğini kabul etmiyorlar, ona sırtlarını dönüyorlar. O yüzden “*mağdubi aleyhim*” ifadesinde Allah'ın öfkesi bulunmaktadır. Çünkü Yahudiler hakikati görüp bildikleri halde nefislerine uymadığı için kabul etmediler. Bilgi var, ama itaat yok. *Evet, bize söylenenler doğru ama bu peygamber bizim içimizden çıkmalıydı. Biz onun peygamberliğini istemiyoruz, kabul etmiyoruz* diyorlar ve sırtlarını dönüyorlar.

Dâllîn diye bahsedilenler ise Hıristiyanlardır. Onlar yollarını kaybetmişler, şaşırılmışlar ve kitaplarını değiştirmişlerdir. Bazıları iyi niyetli olabilirler ama bilgiye sahip çıkmadıkları için, gerçek bilgiyi kaybettikleri için onlar da yollarından sapmışlardır. Kur'an-ı Kerim'de hahamlardan, papazlardan bahseder. Hahamların, papazların çok ibadet ettiklerini, Allah'tan çok korktuklarını görürüz.

Temelde baktığımız zaman, fiili olarak iyi hal üzere yaşayan insanlar gibi görünüyorlar. Ama Kur'an-ı Kerim'i kabul etmedikleri için onların sonu da ateşe girmek.

Şimdi bir Müslüman nasıl dalalette olur, nasıl *dâllîn* grubuna dahil olur? Bir Müslüman cehaletinden dolayı yanlış yapar, bu yaptığının ne kadar büyük bir yanlış olduğunun farkında değildir ama Allah bize bunları bilmekle, öğrenmekle mükellef olduğumuzu söyler. Ancak insanlar *bilmek, öğrenmek istemezler çünkü öğrendikleri zaman bunları uygulamakla sorumlu olacağını düşünürler*. Gerçekten de öyledir bir şeyi bildiğimiz anda ondan sorumluyuz demektir. Peki bilince ne oluyor? Biliyoruz ama bile bile yanlış tercih ediyoruz. İşte şimdi *mağdubi aleyhim* grubuna girmiş oluyoruz. Artık öğrendik ve bunu uygulamamız gerektiği halde bile bile yanlış yollara sapıyoruz. İşte bu yüzden Allah'ın öfkesine muhatap oluyoruz. Öğrenmeme lüksümüz zaten yok. Öğrenmek zorundayız.

'Elhamdülillahi rabbil alemin' alemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun. Âlemlerden her türlü âlem diye bahsettik ve O'na hamd ettik. Hem teşekkür ettik hem de övmüş olduk. Allah'ım, bütün güzellikler sendendir, bütün teşekkürler de sanadır. Rabbim sahip olduğumuz her şeyin kaynağı sensin, sana teşekkür ederiz.

Er Rahmanir Rahim, bizi seven sensin, sevginin kaynağı sensin. Her şeyin sahibi sensin, bize olan merhametin, sevgin, şefkatin sonsuz biz bunu anladık. Bütün ihtiyaçlarımızı gidericisin.

Maliki yevmiddin. Bize bahsettiğin bütün bu nimetler karşısında bizimde şırmamamız lazım, yaptığımız her şeyin hesabını bir gün mutlaka vereceğimizi, Sen'in bize bu hesabı soracağını unutmamamız lazım. Sen hem dünyanın hem hesabın sahibisin, bildik.

İyyakena'budü. *Yalnız sana kulluk ederiz.* Biz nefsimizin kulu, kölesi olmak istemiyoruz senin kulun olmak istiyoruz.

Ve iyya keneste'in, bize sana kul olabilme hususunda yardım et. Çünkü biz sana nasıl kulluk yapacağımızı bilmiyoruz. Biz de sana kul olabilmek için elimizden geleni yapacağımıza söz veriyoruz.

İhdinas sıratel müstakim, Allah'ım *senden hidayet istiyoruz.* Sıratel müstakim, bu yol çok uzun ve içinde türlü tehlikeler barındıran bir yoldur. Bu yolu sürdürebilmemiz için hidayete, doğruyu seçebilme gücüne ihtiyacımız var. Sen bize bu hidayeti nasip eyle ve bu yolda yürüyebilmemiz için bize yardım et.

Sirâtallezine en'amte aleyhim, kendilerine nimet verdiği kimselerin yoluna. Yani bizi cennete ulaşmış kimselerin yoluna iletmeni istiyoruz. Öyleyse o zaman Kur'an'a bakmamız lazım, cennete gidenler nasıl gitmiş öğrenmemiz lazım. Bununla birlikte cehenneme gidenler neden cehenneme gitmiş, onları da görmemiz lazım ki kötülere benzemeyelim, iyilere benzemek için çaba sarf edelim.

Ğayril mağdubi aleyhim, doğruyu bildiği halde yanlış tercih edenlerdir. (Yahudiler)

Dallin, iyi niyetli olmalarına rağmen cehaletinden, bilgisizliğinden yanlış yönde kalanlar. (Hıristiyanlar)

Fatiha'da iki ana tema vardır:
Bilgi ve eylem.

Bazı insanların bilgisi vardır ve bu bildikleri onları eyleme yönlendirir. Eğer bizim bilgimiz bizi eyleme yönlendiriyorsa doğru yoldayız demektir. Doğru yolda olmak için bilgi ve eyleme ihtiyacımız vardır. Yani hem bileceğiz hem de uygulayacağız. O zaman doğru yoldayız demektir. Bazı insanların bilgisi vardır ama eyleme dönüşmez, böyleleri mağdubi aleyhim grubunda olanlardır. Bazılarınınsa doğru eylemleri vardır ama bilgileri yoktur, işte bunlar da dallin grubuna girerler. Bu iki grup da cehennem ehlidir.

Sûre üç bölümden oluşmuştur.

1. Bölüm: Allah hakkındadır, Rabbimizi tanıdık. Neden alemlere sahip olduğunu ve O'nun kim olduğunu daha iyi anladık. Bize kendini Rab olarak tanıttı.
2. Bölüm: Allah'la bizim aramızdaki anlaşmayla ilgilidir. O'nu tanıdıktan sonra O'na kulluk yapmayı kabul ettim, O'ndan yardım istedim ve böylece O'nunla bir anlaşma yapmış oldum.
3. Bölüm: Bizim Allah'tan istediğimiz şey hakkındadır. *İhdinassıratal müstakim. Sirâtallezine en'amte aleyhim.* Bizi sıratı müstakime, hidayete, nimet verdiği insanların yoluna eriştir. *Ğayril mağdubi aleyhim* sapmışların, azaba uğramışların yoluna değil, diye dua ettik.

Allah'a umudumuzu artıran, O'nun Er Rahman, Er Rahim oluşudur. Sorumluluğumuzu bize hatırlatansa '*maliki yevmiddin*' yani *din gününün sahibi oluşudur.*

Bütün alemler içerisinde üç çeşit insan bulur. Bakalım biz hangi gruptayız.

1. *Sratel müstakim insanları*: Allah'ın gösterdiği doğru yolda yukarı doğru yürümeye çalışan insanlar.
2. *Mağdubi aleyhim insanları*: Doğruyu bilmesine rağmen bile bile yanlış yapanlar.
3. *Ve leddallin insanları*: Cahil insanlar, cehaletlerinden dolayı doğruyu uygulamayanlar ve öğrenmek için çaba da göstermeyenler.

İkinci ve üçüncü grup ateş ehliendir. Ancak cennete ulaşacak olanlar *sıratel müstakim* grubuna dahil olan insanlardır. Cennete giden tek bir yol var ve bundan başka da bir yol yok.

Fatiha suresi bireysel olarak başlar, toplu olarak devam eder. *Elhamdülillahi Rabbil alemin. Alemlerin Rabbine hamd ettim.* Onu bireysel tanıdım. *İhdinassıratel müstakiym. Bizi dosdoğru yoluna ilet.* Bu sefer benden bize geçtim. **Demek ki, Allah'ı tanıırken bireysel tanıyacağım ama bu yolu yürüyebilmem için, bu yola devam edebilmem için yol arkadaşlarına ihtiyacım var.** Yani bizim birbirimize ihtiyacımız var. Benim size anlatmaya ihtiyacım var, sizin beni dinlemeye ihtiyacınız var. Hepimizin Kur'an'a dönmeye ihtiyacı var. Birbirimize ulaşabilmeliyiz, sorabilmeliyiz, yardım edebilmeliyiz, birbirimize iyi zanda bulunmalıyız, ben seni aradım ama ulaşamadım duydum da bile bile açmıyor dememeliyim. Senin hakkında iyi düşünmeliyim. Çünkü bizim birbirimize ihtiyacımız var. Sadece kendim cennete gidebilmek için uğraşmamalıyım, sizin de gelmeniz için uğraşmam gerekir. Çünkü siz benim kardeşimsiniz. Ben üzülüyorum, siz neden benimle gelmeyesiniz? Ben birlikte gidelim istiyorum. Gidebilecek miyim gidemeyecek miyim bunu bende bilmiyorum. Belki siz benim gitmeme vesile olursunuz.

Dünyada dört tane çatışma grubu vardır:

1. *Beden ve ruh çatışması:* Bedenin istekleri vardır, ruhun da istekleri vardır. Bu istekler birbirleriyle çatışırlar.
2. *Kadın ve erkek çatışması:* İkisinin de aslında birbirlerine ihtiyaçları vardır ama aynı zamanda birbirleriyle bir kavga, bir anlaşmazlık halindedirler. Aslında birbirlerine örtüdürler ve birbirlerine ihtiyaç duyarlar.
3. *Sermaye ve iş gücü çatışması:* Sermayeyi sunan kâr etmek ister. İş gücünü ortaya koyan insan da hakkını alabilmek ister. Sermaye ile iş gücü arasında hep bir çatışma vardır.
4. *Yönetim ve halk çatışması:* Yönetimde bulunan kendi isteklerinin yerine getirilmesini ister, halk kendi ihtiyaçlarının giderilmesini ister.

Fatiha suresi bize diyor ki, hepimizi ilgilendiriyorum. Patron da olsanız öğrenci de olsanız, kadın yahut erkek de olsanız fark etmez. Bedeninizin de ruhunuzun da, kalbinizin de... Hepsinin bu sıratı müstakime ihtiyacı var. Ya düşe kalka bu sıratı müstakimden yürürüz ve sonunda İnşallah cennete gideriz ya da bu yolu yürüyemeyiz ve 'ğayril mağdûbi aleyhim, daallin' grubuna gireriz.

Sıratallezine en'amte aleyhim. Bu yolu daha önce yürümüş olanları tanımak zorundayız.

Ben İslam'a ilk döndüğümde 19 yaşımıdaydım ve Resulullah (aleyhissalatu vesselam)'ı çok sevmem gerektiğini öğrendim. Önce Allah'ı çok seveceksin, sonra peygamberi çok seveceksin.

Allah beni affetsin ki bu bana çok enteresan gelmişti o zaman. *Ben hiç tanımadığım bir insanı nasıl çok sevebilirim; annemden, kendimden daha çok, nasıl sevebilirim? Tanısam bile ne kadar sevebilirim ki* diye düşündüm. Sonradan gerçekten ayetleri, siyeri okudukça, öğrendikçe, Allah için bir şeyler yapmaya çalıştıkça, onunla ortak yönlerimizi gördükçe, Onun da aynı şeylere üzüldüğünü anladıkça, onun insanlığını hissettikçe, onun yakınlarına olan muhabbetini hissettikçe, etrafımdakilerden daha yakın oldu. Ben inanıyorum ki Resulullah beni duyuyor. Bu yüzden ben O'nunla sohbet edebilirim.

Ben O'na salavat getirsem, Kur'an okusam, onunla konuşsam biliyorum ki O beni duyuyor. Biliyorum ki, benim yanımda olmasına rağmen, gözümün içine bakmasına rağmen, nice insan var ki beni duymuyor ama Resulullah beni duyuyor, kalbimdeki sızıyı hissediyor, neye dertlendiğimi anlıyor. Şimdi ondan bahsederken gözüm sevgi ile parlıyor ve ben onu çok seviyorum. Bu sevgi tanıdıkça oluştu. Tanımıyorken onu sevmiyordum. Tanımıyorken kimse birbirini sevemez zaten, öğrencim de beni tanımadan sevemez. Beni tanınması, görmesi lazım, birlikte vakit geçirmemiz lazım. Bu iş böyledir, **Rabbimizi de peygamberlerimizi de sevebilmek için tanımamız lazım.**

Allah'ın beni ne kadar gözettiğini bilmezsem, benim için nasıl nimetler yarattığını bilmezsem O'nu nasıl sevebilirim ki? O zaman sadece bana emirler verdiğini zannederim. Ben senelerce öyle zannettim.

O zaman yönümü buraya dönmem fakat tanıyabilirsek gerçekten çok lezzetli. İslam'ı seçtiğim için dünya nazarında kaybettiğim çok şey oldu ama ben hiç birisi için pişman değilim. Allah'ın kazandırdıkları benim için her zaman çok daha kıymetlidir. Bu kitap hem manevi, entelektüel hem de bilgilendirici bir kitaptır. Bize lazım olan her şey Kur'an-ı Kerim'de bulunmaktadır. İşte bütün bu bilgilerin özeti Fatıha suresinde bulunmaktadır. İnşallah bu dersler sizin için verimli olmuştur. Ayetleri son kez tekrar edeyim, siz de bütün anlamları zihninizde toparlamaya çalışın.

Bismillahirrahmanirrahim.

Elhamdulillâhi rabbil'alemin

Errahmânir'rahim

Mâlikî yevmiddin

İyyâke na'budu Ve iyyâke neste'în

İhdinessirâtal mustakîm

Sirâtallezine en'amte aleyhim

Ğayrilmağdûbi aleyhim ve leddâllîn